

NIT DE SANCH

(7 Juny 1640)

Dies iræ, dies illa.

Catalunya, Catalunya,
lo teu dia s' es fet nit,
y si ton present es negre
bé n' es més l' esdevenir.

Lo blat de tos plans y rostos
y 'ls arbres de tos camins,
un dia per altre 's regan
ab sanch de tos amats fills:

puix per tot arreu ne matan
los soldats del rey Felip,
com si 'l ser de ta niçaga
fos lo més negre dels crims.

PÀTRIA

131

De tants fills com alletares
un sol n' hi há de ben vist,
no més un qui aydarte puga
y es ton més dolent butxí.

¡Comte de Santa Coloma,
malviatge qui 't parí!
¡que tants llamps caygan en terra
y que de tants, cap te fir!

Lo dia que vares náixer
fou un dia malehit,
més li valdria á ta pátria
que hagués nat un escorpí.

A la pobra de ta dida
devías rosegá 'l pit
perque llet ¡malaguanyada!
te doná en lloch de veri:

perque al vèuret á la terra
no te 'n tragué desseguit,
pe'l camí mateix dels àngels
enviante al paradís.

Que no hagués avuy de ferho
la terra que t' engrandí,
no creyent que per la paga,
la endogalesses axís.

Tu, de sos braços de mare
n' has vist arrancar sos fills,
empenyentlos terra enfora
pe'l gust de vèurels morir,

mentres tropes forasteres
en sos braços feyan niu,
fent serralls d' aquexes viles,
d' aquexos camps cementirs.

Prou sentires tu ses quexes,
prou sos gemechs has sentit,
prou l' has vista enmanillada
com un lladre de camins,

mes, com un bort, no conexes
de ta mare los sospirs
y podent bé deslligarla
vas estrenyent lo cordill.

Tu has vist tornar sa corona
corona de jonchs marins,
son ceptre d' or una canya
ab que la vas percutint.

Veus que sa creu es fexuga
y altres creus li has afegit;
té set, y ab fel y vinagre
cremas sos llavis sovint.

Si may t' ensenya les nafres,
giras la cara y te 'n rius,
si ab unglots de cuca fera
no les hi acabas d' obrir.

En Serra 'ns engrillonares
en Vergós y en Tamarit,
y, á haverthi vist ab coratge,
haurías mort á en Clarís.

Mes, prou ja de malifetes,
avuy arribas al cim,
la que temps há butxinejas
vol acabar esta nit

Del cástich poch se li 'n dona,
ja 'l reb axís com axís;
almenys per donarli cástich
no serán tants los butxins.

Ja s' ou en lo carrer Ample
com un selvatge alarit
la trompa que als montanyesos
fa posar la faç als dits.

Ja la brandan verinosos
y al seu tan feréstech drinch,
los caps rodolan per terra
un ò dos á cada pich.

¡Ay! la sanch es tan ardenta
que embriaga com lo ví,
als que 'n bèuen una gota
no 'ls sadolla pas un riu.

Al crit de mata-degolla
respostejan los vehins,
pe'ls recones de les botigues
dents y caxals fent cruxir.

¡Vía fora! ¡Vía fora!
eridan, los tallants garfint,
y cercan per esmolarlos
colls y braços enemichs.

¡Vía fora! ¡Vía fora!
veu més alta los ho diu,
puix, *nanch, nanch*, lo coure s' alça,
en l' alt campanar del Pi.

Les portes cáuen per terra,
sagnan cadires y llits;
qui dorm, may més se dexonda,
qui no dorm, ja 'l fan dormir.

Prechs y llágrimes no hi valen,
no hi valen gemechs ni crits,
que allá van més quimerosos
ahont ouen més sospirs.

La rahó es la de l' espasa,
la lley es la del desitg:
si axís ho fan, los qui moren
los ho ensenyaren axís.

Allá hi há 'ls d' en Sancta Cilia,
 los d' en Roch Guinart aci;
 menys que sos ulls guspireja
 la teya que llú en sos dits.

Los diputats en lliteres
 de les pletes van al mitg
 y al seu devant, dalt de perxes,
 los caps de sos enemichs.

Massa forta es la revenja,
 segadors barcelonins,
 massa forta que es estada
 puix de blat no 'n quedá un bri.

Sols queda 'l dolent del Comte,
 mes cal que estiga amanit;
 per beure sanch de la seya
 avuy se dexará 'l ví.

Ja al bell devant de sa casa
 fan un crit de ¡Vía endins!
 rues d' hòmens y de feres
 en infernal remolí.

Les portes que eran barrades
 per terra van á bocins
 y escala amunt se rebaten
 á tall de mals esperits.

Per tots los recones lo cercan,
 verinosos escorpins,
 que rallarían lo ferro
 si de ferro se cubrís.

No dexan pedra per moure
 ni moble per mitg partir;
 la destrál fexuga arriba
 allá hont no arriba l' enginy.

Mes si entranthi renegavan,
 bé renegan més sortint,
 havent desbotat la gabia
 y essent lo pardal fugit.

Y encenent ab la greu nova
 les pletes del passadíç
 á fora 'l mur se rebaten
 per hont, diuen que ha sortit.

A cents, á cents se 'n hi abocan
y ja hi son á cents y á mils,
brandant altres tantes eynes,
per colgarles en son pit.

Los uns al portal se quedan
per visurar al qui n' ix,
altres pe'ls camps s' esgarrían
que fosquejan com los Llims.

Los qui pe'ls camps s' esgarrían
lo cercan bé al endeví;
mes com llambregan de gana,
més enllanet ja l' han vist.

Sis aprop se 'n hi ensopegan,
plegats al punt son allí;
sis eynes de tall portavan,
les hi enfornen totes sis.

De Sant Bertran en les hortes,
part d' avall de Montjuhich,
damunt d' un pilot de pedres
s' axeca una creu de pí.

Anáuhi, fills de montanya,
anáuhi, barcelonins,
á resar un Pare nostre
per qui fou nostre butxí.

Riudeperes, 1866

LOS FILLS DEL CANIGÓ

À LA ESTUDIANTINA CATALANA DE PERPINYÀ

Al front la barretina,
la caritat al cor,
toquem la bandolina,
cantem lo patri amor.

Com vol d' aucells cantayres
venim del Canigó,
cantant sos dolços ayres
amor del Rosselló.

Montanyes regalades,
Conflent y Vallespir,
les nostres refiledes
son vostre dolç sospir.

PÀTRIA

141

Partida es Catalunya
per l' aspre Pirineu,
però son braç no allunya
los cors que lliga Deu.

De França ò be d' Espanya,
uns y altres som germans;
no 'l trenca una montanya
l' amor dels catalans.

Del Canigó en la cima
tot l' any lo cel hi riu,
lo nostre cor l' estima
com los aucells son niu.

Del Ebre á la Provença
cantem com rossinyols
dels pobles l' avinença
que es nostre cant més dolç.

Al front la barretina,
la caritat al cor,
toquem la badolina,
cantem lo patri amor.

LA REYNA DELS JOCHS FLORALS

Regina reginarum

Moreneta n' es la Verge
de qui estich enamorat,
moreneta n' es y hermosa
com l' Esposa dels Cantars.
Trobador de sa hermosura,
jo la pujo á visitar
en la Seu de les montanyes
á mitg camí del cel blau.
Quan arribo á mitja escala
sento cántichs més avall.
¿Son passarells ò calándries
ò serenes de la mar?
Son trobadors de la pátria
que cercan la flor de maig.

PATRIA

143

Oh Flor del maig de la Gloria
que á deshora us he trobat,
tan temps há que ab ells la cerco
la flor del liri entre carts!
Tan bon punt mos ulls la veuhem,
fiors del món, adeu siau,
ja no teniu mel prou dolça
per la bresca de mos cants.
Moreneta catalana,
la morenor vos escau:
jo á vostres peus l' arpa dexo
vora l' espasa d' un sant.
Mentre li 'n faig presentalla
me parla de baix en baix:
—No la penjes l' arpa dolça
no la penjes sens cantá'm
al torneig de l' hermosura
de vora vora la mar,
cada posada una perla
cada vers un diamant.
Digas que 'n vull la més bella
de les fiors que 'ls he regat,
mon amor ja 'ls daré versos,
ma montanya 'ls daré rams,
mos àngels salteris dolços
que d' amor fan somiar.—
Jo adoro sa má rosada:

—Moreneta, adeu siau,
 al torneig de l'hermosura
 vos cantaré un virolay,
 cada posada una una perla,
 bona amor, si me la dau.—
 Los grahons de la montanya
 los devallava plorant:
 qui 's pogues tornar floreta
 d'eix paradís terrenal.
 Escolanets de Maria
 si 'm volguessen al esbart,
 al primer cant de la Salve
 tornaria de quinze anys.

Quan arribo á Barcelona
 s'obria la festa anyal.
 Com aucells de braca en branca
 los poetes van cantant,
 dalt del arbre de la patria
 de gentils flors estrellat.
 ¿Quina 'n será la més bella
 sinó la del cimeral?
 ¿Quina 'n será la regina?
 Morena de Montserrat
 jo, ab vostre nom en los llavis
 també 'm poso á refilar:

«Rossinyolets de la patria,
 que cercau la flor de maig,
 jo l'he vista allí á la serra
 que 'ls Serafins han serrat,
 allí al cel de Catalunya
 d'hont l'aurora sempre 'ns naix:
 la serra es un temple gótic,
 son monastir un altar.
 Morena com n'es y rossa
 y entre pobles catalans,
 n'apar l'estrella de l'alba
 que en la serra se posás.
 Té la llum del sol per vesta,
 té la lluna per calçat,
 dotze roses per corona
 té del célich roserar
 abastades per má d'àngels
 desde 'l cim de Montserrat,
 d'àngels que hi pujan y baxan
 com coloms al colomar.
 Es Ella 'l colom de l'arca
 que d'olivera 'ns dú 'l ram:
 es l'astre de nostres terres,
 l'estrella de nostres mars;
 es qui da 'l ceptre á don Jaume
 la lira d'or á Ausias March.
 De sa má 'ns vé un doll de gracies

com de sos peus Llobregat,
 vostres cançons de sos llavis,
 vostra força del seu braç.
 Plàciaus, donchs, la Moreneta
 per Reyna dels Jochs Florals.»

L' APOSTOL DELS NEGRES

Goigs de *Sant Pere Claver*, de la Companyia de Jesús, canonisat per S. S. lo papa Lleó XIII, lo dia 10 de janer de 1888.

Puix lo cel vos ha enviat
 com un altre Xavier:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

En ton cel, Iglesia santa,
 quin sol brilla tan hermós!
 sa llum pura y clarejanta,
 ¡oh Claver, la llançau vos!
 Gloria á Deu que bondadós
 aqueix astre 'ns ha enviat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

De la terra catalana
 vos nasquereu en lo cor;
 de familia cristiana,
 tal es l' arbre, tal la flor.
 Tu ets, Verdú, lo gerro d' or
 d' aqueix Lliri immaculat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Son cor d' àngel veu Maria
 y del seu amor l' omplí;
 y dantlo á la Companyia:
 —Fésmen, diu, un serafí;
 per mirall se l' esculli
 lo meu Fill crucificat.—
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Fill d' Ignasi un jorn visita,
 Montserrat, ton camaril,
 y á la Reyna que hi habita
 ¡qué la 'n troba de gentil!
 A sos peus se postra humil,
 mes l' humil será exaltat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

'Trasportat á l' alta Gloria
 un trono Rodríguez veu:
 —En eix trono de victoria,
 qui hi seuré?—demana á Deu.
 —Hi seuré 'l Dexeble teu
 que á tal premi está cridat:—
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Ja l' Amèrica us demana
 per posarvos en son cor,
 flor hermosa catalana
 del jardí del Salvador.
 Tot un món corre al olor
 de la vostra santetat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Negres l' AFRICA li envía,
 l' ASSIA turchs á convertir,
 cors malalts de l' heretgia
 li darà EUROPA á guarir.
 Fa l' AMERICA florir
 son ardent Apostolat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Per salvar los pobres negres
 vos heu fet lo seu esclau;
 de sos cors tristos ò alegres
 vos, Claver, teniu la clau:
 ¡quánts cents mils ne batejau
 que al infern n' heu arrancat!
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

En les llagues canceroses
 vostre llavi s' imprimí:
 les llagues vos eran roses,
 l' hospital vostre jardí.
 Al qui 's pert obriu camí,
 dau consol al desterrat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Cartagena conmoguda
 crida un día: '*L Sant se mor!*
 tot en ella en dol se muda,
 sa alegría en greu tristor.
 Vos pujau al trono d' or
 á Rodriguez revelat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Vostres mans tot mal guarían
 lo vinent vos preveyeu,
 del sepulcre 'ls morts sortían
 al sentir la vostra veu;
 fins lo vostre vell manteu
 maravelles mil ha obrat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Vos á tots los que patexen
 los teniu en vostre cor,
 y als que ingrats vos aborrexen
 los amau ab més amor.
 Lliurau lo cos de dolor
 y l' ànima de pecat:
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

A dos mons iluminareu,
 un y altre us volen seu;
 á dos segles admirareu
 ¡tal virtut vos doná Deu!
 ¡Per l' escala de la creu
 cel amunt quánt heu pujat!
 Gloriós Pere Claver,
 dáunos vostra caritat.

Nostra Espanya en Vos espera,
Catalunya més de cor,
prega á Vos la terra entera,
dels esclaus deslliurador.
Del dimoni sou terror,
De Jesús fidel trasllat:
Gloriós Pere Claver
dáunos vostra caritat.

LES BARRES DE SANCH

Dins son palau de Valldaura
trist está Jofre 'l Pelós
mirant son escut que penja
d' un feix de llances y estochs.
Los cavallers ja li diuhén:
—¿De què estau tan neguitós?
—De veure ma adarga llisa
com un llibre sense mots.
—Llisa n' es la vostra adarga,
mes té 'l camp de plata y or.
—Be té 'l camp d' or y de plata,
mes es un camp sense flors.—
Mentres diu exes paraules
una carta n' ha desclòs;
la lletra n' es del gran Carles,
lo segell d' emperador.